

***Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, ozbrojené sily
Slovenskej republiky***

Informácia

o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v rezorte Ministerstva obrany Slovenskej republiky v roku 2020

1. Úvod

Informácia o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“), pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v rezorte ministerstva obrany za predchádzajúci kalendárny rok je súčasťou „Správy o stave bezpečnosti ochrany zdravia pri práci, pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce za rok 2020“, ktorú predkladá Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) v nadväznosti na bod B.1. a B.4. uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 a v termíne v zmysle bodu B.2. uznesenia vlády SR č. 624 z 9. septembra 2009.

Materiál je spracovaný v štruktúre podľa pokynov MPSVR SR a jeho účelom je hodnotenie stavu ochrany práce v rezorte Ministerstva obrany SR (ďalej len „MO SR“) za rok 2020. Informácia obsahuje najzávažnejšie zistenia a poznatky inšpekcie práce rezortu Ministerstva obrany z oblastí BOZP, pracovnoprávných vzťahov, záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv a tiež z dohľadu podľa osobitných predpisov, pri výkone inšpekcie práce v roku 2020. Informácia taktiež obsahuje informácie o počtoch jednotlivých dozorných a inšpekčných výkonov, o počtoch prešetrených podnetov a o počtoch vydaných oprávnení a osvedčení zo strany rezortnej inšpekcie práce. Ďalej obsahuje informácie týkajúce sa počtov a členenia pracovných úrazov (ďalej len „PÚ“), ich zdrojov a príčin, počtov chorôb z povolania (ďalej len „CHZP“), ktoré sú uvedené v prílohách.

2. Orgány dozoru

Dozor nad dodržiavaním povinností v oblasti BOZP v nadväznosti na § 2 ods. 4 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 125/2006 Z. z.“) a § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR v znení neskorších predpisov a § 14 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 124/2006 Z. z.“) a nariadenia ministra obrany SR č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore, je v rezorte MO SR vykonávaný rezortnými inšpektormi práce a inšpektormi pre bezpečnosť technických zariadení (ďalej len „inšpektori práce MO SR“). Inšpektori práce MO SR dozerajú na dodržiavanie podmienok zaisťujúcich BOZP zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, štátnych zamestnancov a profesionálnych vojakov (ďalej len „zamestnanec“), ktoré majú zabezpečiť zachovanie zdravia a pracovnej schopnosti zamestnanca. Inšpekcia práce bola vykonávaná na pracoviskách MO SR a Ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“).

V rezorte MO SR je zároveň vykonávaný vlastný štátny zdravotný dozor nad dodržiavaním všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia v nadväznosti na § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Povinnosti vyplývajúce z ustanovení vyššie citovaného zákona vykonáva Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava MO SR (ďalej len „VÚHE“). Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný na pracoviskách MO SR a OS SR, na pracoviskách rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií, ktorých zriaďovateľom je

MO SR, ďalej na pracoviskách akciových spoločností a štátnych podnikov, ktorých zakladateľom je MO SR.

3. Ciele a priority dozorného orgánu v roku 2020

Pozornosť inšpekcie práce MO SR bola v roku 2020 zameraná najmä na

- dozor nad dodržiavaním predpisov na zaistenie BOZP,
- poskytovanie odborného poradenstva,
- bezpečný technický stav stavebných objektov a pracovných priestorov,
- bezpečný stav technických zariadení, pri ich uvádzaní do prevádzky a počas prevádzky,
- overovanie odbornej spôsobilosti subjektov vykonávajúcich odborné činnosti (odborné prehliadky, odborné skúšky a opravy) na vyhradených technických zariadeniach (ďalej len „VTZ“),
- kontrolu odbornej spôsobilosti obslužného personálu,
- dodržiavanie pracovnoprávných predpisov a vyšetrovanie podnetov,
- uplatňovanie požiadaviek BOZP pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien.

Hlavným poslaním inšpekcie práce MO SR je presadzovanie dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a ostatných predpisov upravujúcich pracovnoprávne vzťahy a pracovné podmienky na úseku ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky technických zariadení v rezorte MO SR.

4. Prehľad dozorovaných subjektov

Výkon inšpekcie práce so zameraním najmä na oblasť BOZP, bezpečnosti technických zariadení a pracovných podmienok bol realizovaný na pracoviskách MO SR a OS SR, a to v rámci jednotlivých útvarov, úradov a zariadení a na pracoviskách rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií v pôsobnosti MO SR. Prehľad inšpekčných výkonov, zistených počtov porušení predpisov podľa skupiny objektov dozoru a podľa kódov štatistickej, sú špecifikované v tabuľkách č. 2, 3 a 4.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

Pri výkone dozornej činnosti bolo inšpektormi práce v hodnotenom období roku 2020, na základe vykonaných 33 inšpekcií, zistených celkovo 72 porušení všeobecne platných právnych predpisov a interných predpisov upravujúcich pracovnoprávne vzťahy, pracovné podmienky, zaistenie BOZP vrátane faktorov pracovného prostredia, plnenie požiadaviek bezpečnosti technických zariadení, prevádzkovanie budov a objektov.

Medzi najčastejšie porušenia patrili nedostatky v oblasti technického stavu prevádzkových budov a objektov (22), v zaistení bezpečnosti VTZ (23) a v oblasti riadenia BOZP (10). Prehľad o počtoch inšpekcií a zistených nedostatkoch v jednotlivých oblastiach vykonaného dozoru sú uvedené v grafe 1 v tejto informácii a v tabuľke 3.

Zistené nedostatky je možné zhrnúť nasledovne:

- nedostatky v oblasti riadenia BOZP (vedenie základnej dokumentácie, opakované oboznamovanie zamestnancov v oblasti BOZP, bezpečnostné značenie),
- nedostatočné zabezpečenie neustálej kontroly stavu BOZP zamestnávateľom (§ 9 zákona č. 124/2006 Z. z. o BOZP) a odstraňovanie zistených nedostatkov,
- nedostatky v oblasti poskytovania a evidencie osobných ochranných pracovných prostriedkov (ďalej len „OOPP“), v množstve a sortimente a v poskytovaní pracovných odevov a obuvi, nezabezpečenie údržby, dezinfekcie a čistenia OOPP a ochranných pracovných odevov,
- nedostatky v oblasti technického stavu budov a stavu komunikácií (zatekanie strechy, stav múrov, omietok okien a dverí, stav podláh a schodísk, stav osvetlenia a vykurovania),

- nedostatky v oblasti starostlivosti o stabilné VTZ v správe Agentúry správy majetku (vedenie dokumentácie, stav elektroinštalácií, rozvodných skríň, bleskozvodných sústav, výťahov, mostových žeriavov, nedodržiavanie termínov alebo nevykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok (ďalej len „OPaOS) a úradných skúšok VTZ, neodstraňovanie zistených nedostatkov),
- nezabezpečenie bezpečnostného očkovania proti kliešťovej encefalitíde zamestnancov vykonávajúcich úpravu a údržbu trávnatých plôch,
- nedostatky v oblasti vedenia dokumentácie o úrazoch,
- nedostatky v oblasti pracovnoprávných vzťahov a mzdových predpisov,
- nedodržiavanie maximálnej dĺžky pracovného času a minimálnej doby odpočinku zamestnancov v priebehu 24 hodín podľa nariadení Zákonníka práce a platných interných predpisov,
- nedostatky v oblasti spracovania a vedenia relevantnej evidencie pracovného času podľa ustanovení Zákonníka práce.

V medziročnom porovnaní je možné konštatovať, že úroveň BOZP pretrváva za uplynulé tri roky na porovnateľnej úrovni.

V štruktúre nedostatkov naďalej početnú skupinu predstavujú tie, ktoré poukazujú na riadenie v oblasti BOZP. Ďalej dominujú nedostatky v oblasti prevádzkových budov a objektov, kde pretrváva nepriaznivý trend a nedostatky v oblasti pracovnoprávných a mzdových predpisov.

Nepriaznivý stav pretrváva v oblasti údržby nehnuteľného majetku a stabilných technických zariadení, kde sa opakovane prejavuje nedostatočné financovanie.

V oblasti bezpečnosti mobilných technických zariadení je možné konštatovať pretrvávajúci dobrý stav, kde inšpekcie boli ukončené záznamom, bez zistených nedostatkov. Vykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok mobilných VTZ na technike OS SR je v prevažnej miere zabezpečované prostredníctvom odborných pracovísk rezortu MO SR. Zo strany prevádzkovateľov bola technike venovaná dostatočná pozornosť a zistené nedostatky boli priebežne odstraňované.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorného orgánu

Už počas inšpekčných kontrol boli dozornými orgánmi nariadené technické, organizačné a iné opatrenia za účelom zabezpečenia nápravy. Ak si to charakter nedostatku vyžadoval, boli takéto opatrenia nariadené okamžite, v ostatných prípadoch boli inšpekčnými a dozornými orgánmi uložené termínované opatrenia. Ich účelom bolo zaistiť zvýšenie úrovne BOZP a minimalizovať mieru ohrozenia života a zdravia zamestnancov. V rámci hodnoteného obdobia neboli zo strany inšpekcie práce MO SR ani VÚHE voči kontrolovaným subjektom uplatňované sankčné opatrenia vo forme pokút, uložené nápravné opatrenia boli dostatočné na odstránenie zistených nedostatkov.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Na základe spresnenia MPSVR SR sa do Správy o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v tomto materiáli uvádzajú iba informácie o úrazoch evidovaných Štatistickým úradom SR. Z tohto dôvodu sú v tejto informácii uvádzané iba údaje o PÚ civilných zamestnancov, ktoré boli v roku 2020 zaregistrované na pracoviskách MO SR a OS SR, podliehajúce dozoru inšpekcie práce MO SR.

V roku 2020 na pracoviskách MO SR a OS SR bolo 38 zaregistrovaných PÚ (ďalej len „RPÚ“) zamestnancov. Podrobné údaje o pracovnej úrazovosti civilných zamestnancov v rámci rezortu MO SR sú uvedené v tabuľkách č. 7 až 13.

Z hlavných skupín zdrojov RPÚ (tabuľka č. 12) boli najčastejšími pracovné, príp. cestné a dopravné priestory ako zdroje pádov osôb v 20 prípadoch, čo predstavuje 52,64 % z celkového počtu PÚ.

Z podkladov o CHzP, ktoré poskytuje inšpekcii práce MO SR klinika pracovného lekárstva a toxikológie Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – fakultná nemocnica vyplýva, že v roku 2020 bol zaznamenaný jeden prípad CHzP. Bližšie informácie o vývoji CHzP, profesionálnych otráv a iných poškodení zdravia z práce v rokoch 2007 – 2020 sú uvedené v tabuľke č. 22.

8. Spolupráca dozorného orgánu

V roku 2020 bolo plánované spoločné rokovanie zložiek osobitnej inšpekcie práce tzv. silových rezortov (MO SR, Ministerstva vnútra SR, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Finančnej správy SR), ktoré sa však z dôvodov protiepidemických opatrení neuskutočnilo.

Inšpekcia práce MO SR spolupracovala s Vojenským stavebným úradom pri povoľovacích a kolaudačných konaniach.

V rámci medzinárodnej spolupráce sa neuskutočnila žiadna aktivita orgánov inšpekcie práce MO SR.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2020 a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Na základe nedostatkov zistených v roku 2020 je možné konštatovať, že situácia v oblasti BOZP sa v porovnaní s predošlým obdobím výraznejšie nemení.

V štruktúre nedostatkov uvedených v tabuľke č. 3 sú najpočetnejšie nedostatky v oblasti prevádzkových budov a objektov. Ďalšou početnou skupinou sú nedostatky v oblasti VTZ, a to hlavne u stabilných zariadení, kde neboli dodržané termíny na vykonanie odborných prehliadok, odborných skúšok a úradných skúšok VTZ. Pretrváva zlý stav elektrických inštalácií a bleskozvodných sústav a zdĺhavé odstraňovanie zistených nedostatkov. Ďalej dominujú nedostatky v oblasti riadenia BOZP a organizácie práce.

Nedostatky zistené v oblasti BOZP, bezpečnosti prevádzky budov a objektov, bezpečnosti technických zariadení sa u kontrolovaných subjektov medziročne často opakujú. Na ich opakovanie majú v mnohých prípadoch podstatný vplyv ekonomické možnosti zamestnávateľa (výška vyčlenených finančných prostriedkov) a z toho vyplývajúce neplnenie základnej povinnosti zamestnávateľa zabezpečiť sústavnú kontrolu, odstraňovanie zistených nedostatkov, opravy a údržbu. Niektoré opatrenia v oblasti BOZP, hlavne organizačné, je možné realizovať bez vynaloženia finančných nákladov. Často je však starostlivosť o BOZP venovaná len okrajová či formálna pozornosť, a tak zostáva v tieni plnenia iných prioritných úloh.

Priemerný počet zistených nedostatkov na jednu vykonanú inšpekciu je v poslednom období na porovnateľnej úrovni ako je zrejmé z grafu 2. Veríme, že tento pozitívny výsledok je možné pripísať aj pôsobeniu preventívnej činnosti orgánov inšpekcie práce MO SR v rámci poradenstva, účasti na vzdelávacích aktivitách rezortu a celej oblasti ich pôsobenia.

Pre zlepšenie stavu ochrany práce bude aj naďalej pozornosť inšpekcie práce MO SR zameraná najmä na:

- výkon inšpekcie práce zameraný na systém riadenia BOZP vrátane bezpečnosti prevádzky technických zariadení, stavebných objektov a prevádzkových priestorov,
- vyžadovanie dôsledného plnenia základných zákonných povinností zo strany zamestnávateľa pri zaistení BOZP,

- kontrolu prijatých opatrení na odstránenie zistených porušení predpisov a ich príčin, v odôvodnených prípadoch vykonaním následnej kontroly.

Dôležitou úlohou inšpekcie práce MO SR bude aj naďalej snaha, aby sa ochrana života a zdravia zamestnancov stala prirodzenou súčasťou výkonu služobných a pracovných činností.

Príloha k informácia o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v rezorte Ministerstva obrany Slovenskej republiky v roku 2020

1. Personálne údaje

Inšpekciu práce v rezorte MO SR v roku 2020 vykonávali inšpektori práce MO SR, ktorí boli organizačne zaradení do dvoch oddelení - oddelenia inšpekcii a požiarneho dozoru a oddelenia dozoru nad bezpečnosťou technických zariadení, odboru kontroly, energetickej inšpekcie, požiarneho dozoru a inšpekcie práce, sekcie kontroly MO SR.

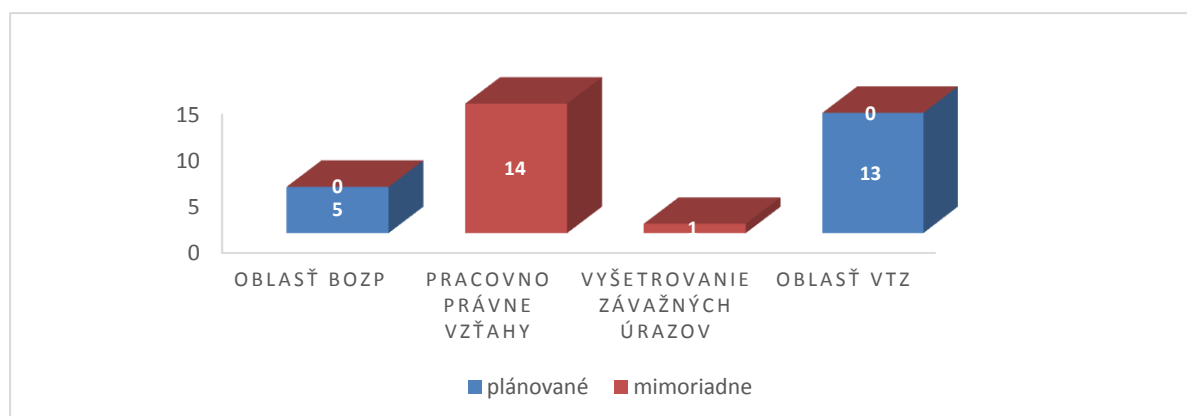
Výkon inšpekcie práce na pracoviskách MO SR a OS SR v roku 2020 personálne zabezpečovali traja inšpektori práce a piati inšpektori pre bezpečnosť technických zariadení v príslušnom rozsahu pre jednotlivé druhy technických zariadení.

2. Výkony

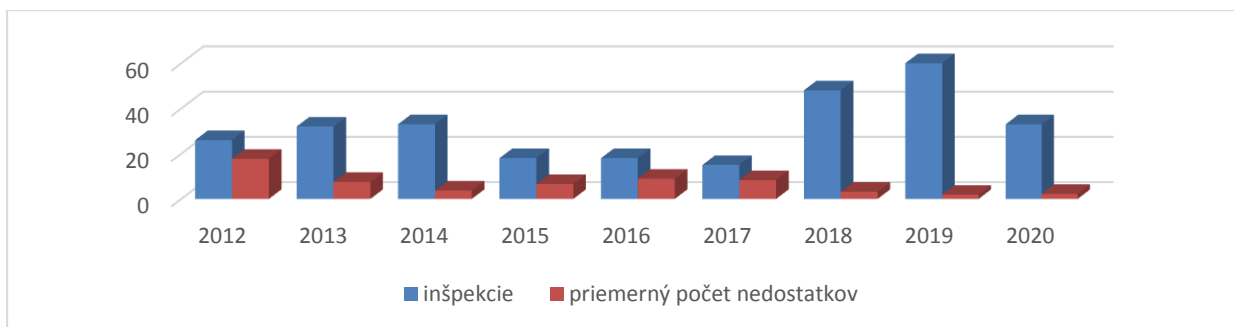
Výsledky činnosti inšpekcie práce týkajúce sa počtu odborných výkonov sú štatisticky spracované v tabuľkách č. 2 a 3.

V roku 2020 bolo podľa plánu kontrol dozorných činností a inšpekcie práce vykonaných 5 plánovaných inšpekcii so zameraním na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a 13 inšpekcii zameraných na oblasť plnenia požiadaviek bezpečnosti VTZ.

Na základe podnetov alebo rozhodnutí nadriadených bolo vykonaných 14 mimoriadnych inšpekcii za účelom prešetrenia dodržiavania predpisov na zaistenie BOZP, predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov, odmeňovania zamestnancov a 1 mimoriadna inšpekcia zameraná na vyšetrovanie príčin závažných pracovných a služobných úrazov.



Graf 1 Grafické vyjadrenie počtu vykonaných plánovaných a mimoriadnych inšpekcii práce za rok 2020 podľa zamerania inšpekcii.

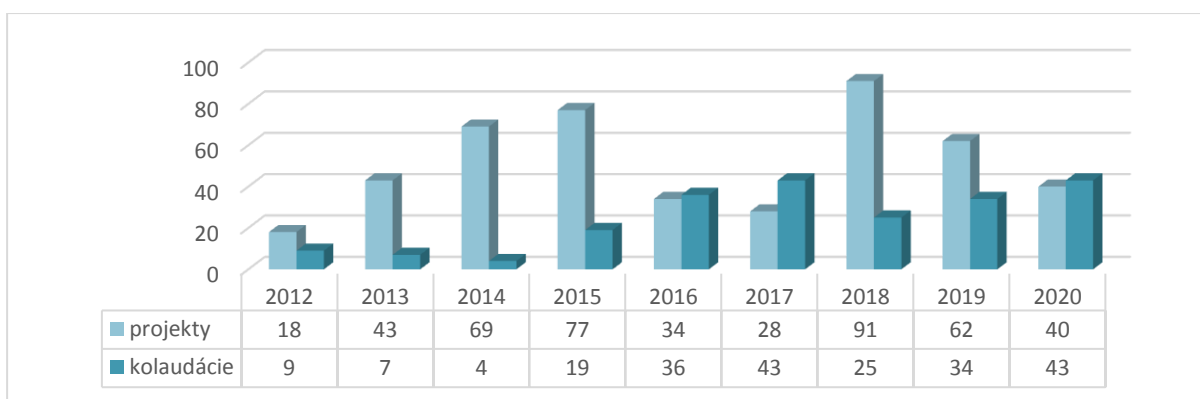


Graf 2 Grafické vyjadrenie počtu vykonaných inšpekcií a priemerného počtu nedostatkov za roky 2012 - 2020

Ďalšou dôležitou oblasťou pôsobenia inšpektorov práce a inšpektorov pre bezpečnosť technických zariadení je posudzovanie bezpečnosti stavieb, pracovných priestorov, pracovných prostriedkov a pracovných postupov a overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení. V tejto oblasti je okrem plánovanej činnosti pri posudzovaní a schvaľovaní odbornej spôsobilosti osôb, prevažná väčšina činností zabezpečovaná operatívne na základe vyžiadania.

V roku 2020 bolo predložených na posúdenie 40 projektov stavieb. Inšpektori práce a inšpektori pre bezpečnosť technických zariadení vydali celkom 67 odborných alebo záväzných stanovísk k projektovej dokumentácii stavieb a ich zmien, dokumentácii technických zariadení a technologických postupov. Podľa rozsahu a charakteru projektu boli stanoviská vydané za jednotlivé oblasti - BOZP, elektrické zariadenia, tlakové a plynové zariadenia, zdvíhacie zariadenia.

Inšpektori práce a inšpektori pre bezpečnosť technických zariadení sa zúčastnili 43 kolaudácií stavieb, ku ktorým vydali spolu 73 stanovísk.



Graf 3 Grafické vyjadrenie počtu posudzovaných projektov a kolaudácií za roky 2012 - 2020.

3. Poradenská činnosť

V rámci poradenskej činnosti v roku 2020 inšpektori práce a inšpektori pre bezpečnosť technických zariadení poskytovali poradenstvo v oblasti pracovnoprávných vzťahov, záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv, BOZP, zabezpečovania opakovaných úradných skúšok VTZ, zabezpečovania odborných prehliadok a odborných skúšok, prevádzky VTZ a odbornej spôsobilosti osôb na obsluhu VTZ.

V súlade so zákonom č. 125/2006 Z. z. poskytovali inšpektori v roku 2020 poradenstvo vedúcim zamestnancom dozorovaných subjektov a zamestnancom pri každej vykonanej inšpekcii práce, ostatných inšpekčných činnostiach a tiež na základe žiadosti

o poradenstvo vo forme elektronickej a telefonickej komunikácie, ako aj písomnou formou a osobne v priestoroch inšpekcie práce MO SR.

V pracovnoprávnej oblasti sú inšpektorom práce najčastejšie kladené otázky ohľadom skončenia pracovného pomeru, plánovania, evidencie a vyhodnocovania pracovného resp. služobného času, mzdových náležitostí za prácu nadčas, sviatkov, v noci a pod. Poradenstvo v oblasti BOZP sa najčastejšie týkalo otázok ohľadom riadenia BOZP, oboznamovania zamestnancov, zabezpečenia OOPP, odborných prehliadok, odborných skúšok a úradných skúšok VTZ, odbornej spôsobilosti na výkon práce a pod.

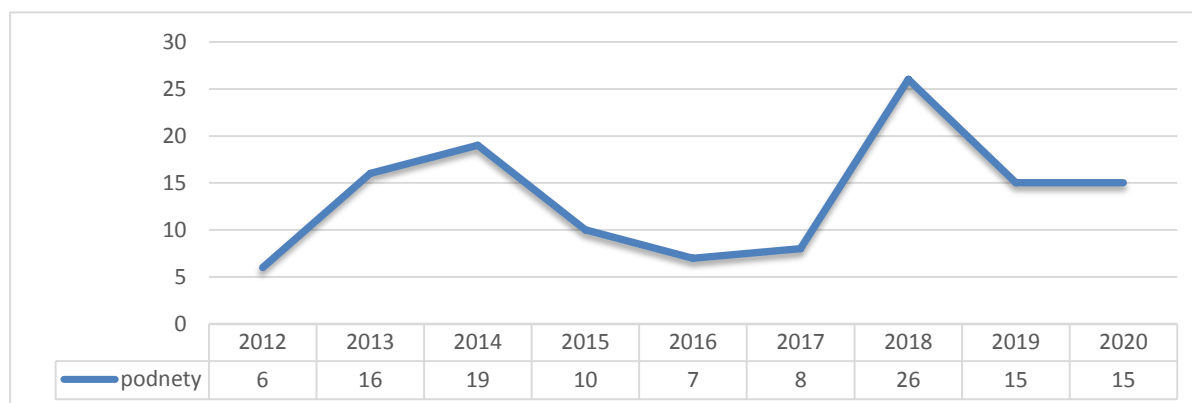
Oblasť poradenstva tvorí neoddeliteľnú súčasť preventívnej činnosti inšpekcie práce a prispieva k zvyšovaniu právneho povedomia tak u vedúcich zamestnancov, ako aj u ostatných zamestnancov.

4. Poskytovanie informácií

V hodnotenom období roku 2020 inšpekcia práce MO SR nedostala ani jednu žiadosť o poskytnutie informácie v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

5. Sťažnosti a podnety

Na základe podnetov a na základe rozhodnutia nadriadených bolo vykonaných 15 mimoriadnych inšpekčných kontrol za účelom prešetrenia dodržiavania predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a príčin vzniku závažných úrazov. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím nedošlo v roku 2020 k zmene.



Graf 4 Grafické vyjadrenie počtu podnetov na vykonanie mimoriadnych inšpekcií za roky 2012 - 2020

6. Príprava predpisov a technická normalizácia

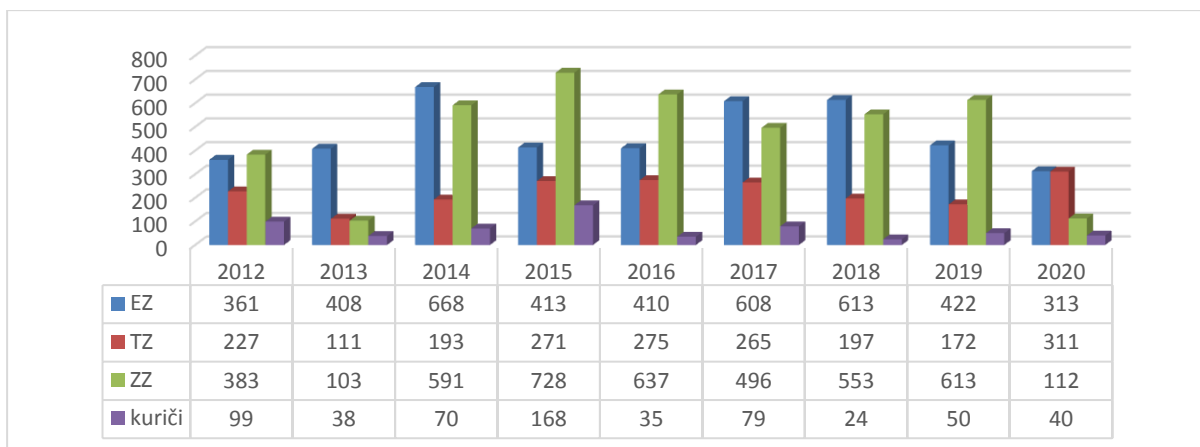
V roku 2020 sa inšpektori práce MO SR podieľali na pripomienkovaní právnych predpisov a ostatných predpisov a to v rámci medzirezortného aj vnútrorezortného pripomienkového konania.

7. Zahraníčná spolupráca

V roku 2020 sa neuskutočnila žiadna aktivita orgánov inšpekcie práce v oblasti zahraničnej spolupráce.

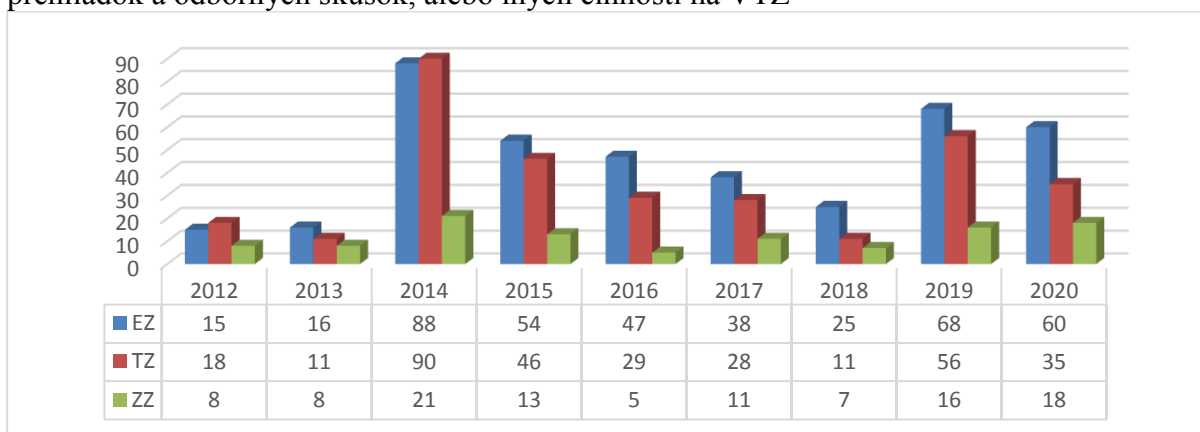
8. Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov

Pri overovaní odbornej spôsobilosti osôb bolo vydaných celkom 776 osvedčení odbornej spôsobilosti na obsluhu VTZ, revízií technikov alebo kuričov.



Graf 5 Grafické vyjadrenie počtu vydaných osvedčení odbornej spôsobilosti za roky 2012 - 2020.

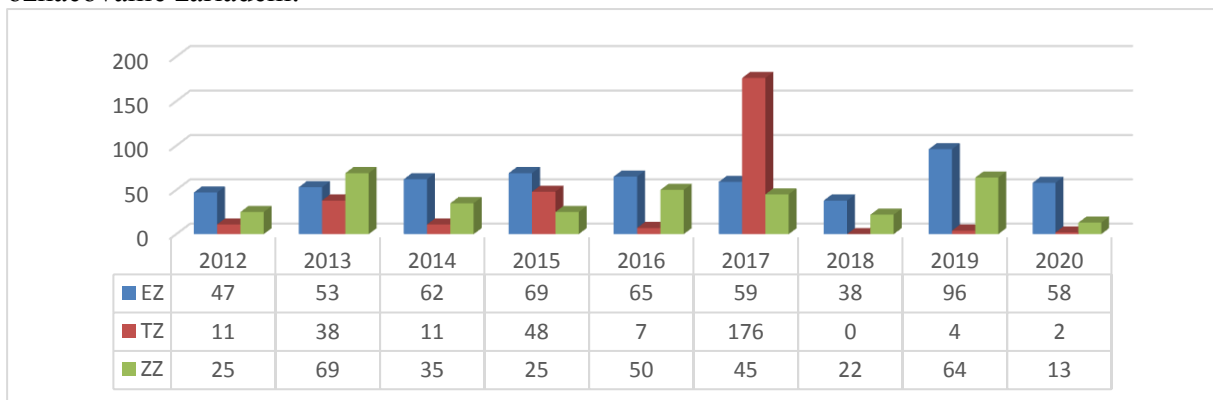
Na základe vyžiadania bola preverená odborná spôsobilosť rezortných a externých subjektov na činnosti na VTZ a bolo vydaných 113 oprávnení na vykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok, alebo iných činností na VTZ



Graf 6 Grafické vyjadrenie počtu vydaných oprávnení na vykonávanie činnosti na VTZ za roky 2012 - 2020.

V rámci overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení podľa § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR v znení neskorších predpisov a § 14 zákona č. 124/2006 Z. z. boli vykonávané úradné skúšky a opakované úradné skúšky VTZ v celkovom počte 73.

Táto oblasť zahŕňa vydávanie osvedčení a protokolov o úradných skúškach VTZ, označovanie zariadení.



Graf 7 Grafické vyjadrenie počtu vydaných osvedčení o úradných skúškach VTZ za roky 2012 - 2020.

